

29.	Саламаха А.Е. СТАНДАРТИЗАЦІЯ ТЕХНІКИ І ЇЇ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЯ В СПОРТИВНИХ ЕДИНОБОРСТВАХ.....	165
30.	Сиротинська О.К. МОДЕЛЬ ФОРМУВАННЯ У СТУДЕНТОК ГОТОВНОСТІ ДО САМОСТІЙНИХ ЗАНЯТЬ ФІЗИЧНОЮ КУЛЬТУРОЮ.....	173
31.	Сичов С.О. ГУМАНІЗАЦІЯ ТА ДЕМОКРАТИЗАЦІЯ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ З ВИКОРИСТАННЯМ БІОГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ СТУДЕНТІВ.....	177
32.	Слободянюк В. О. НАПРЯМКИ ВДОСКОНАЛЕННЯ ПІДГОТОВКИ ВАЖКОАТЛЕТОК НА ЕТАПІ СПЕЦІАЛІЗОВАНОЇ БАЗОВОЇ ПІДГОТОВКИ.....	181
33.	Тропин Ю.Н. СРАВНИТЕЛЬНЫЙ АНАЛИЗ ТЕХНИКО-ТАКТИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ БОРЦОВ ГРЕКО-РИМСКОГО СТИЛЯ ДО И ПОСЛЕ ИЗМЕНЕНИЙ В ПРАВИЛАХ СОРЕВНОВАНИЯХ.....	188
34.	Цыганок В.И., Соловей А.М. УПРАВЛЕНИЕ ТРЕНИРОВОЧНЫМ ПРОЦЕССОМ В ГАНДБОЛЕ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ ЭКСПРЕСС - ОЦЕНКИ ИНТЕГРАЛЬНЫХ ПОКАЗАТЕЛЕЙ СОРЕВНОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	193
35.	Черевичко А. В. ДВИГАТЕЛЬНАЯ НАГРУЗКА - ОСНОВНОЙ КОМПОНЕНТ ОЗДОРОВЛЕНИЯ ПОДРАСТАЮЩЕГО ПОКОЛЕНИЯ.....	198
36.	РЕЦЕНЗІЯ НА МОНОГРАФІЮ ХОРОШУХИ М. Ф. «ОСНОВИ ЗДОРОВ'Я ЮНИХ СПОРТСМЕНІВ».....	203

Адирхаєв С.Г.
Університет «Україна»

ПРІОРИТЕТНІ НАПРЯМКИ ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ФІЗИЧНОГО ВИХОВАННЯ І СПОРТУ СТУДЕНТІВ З ОБМЕЖЕНИМИ МОЖЛИВОСТЯМИ ЗДОРОВ'Я

Організація спеціалізованого педагогічного процесу з фізичного виховання студентів з обмеженими можливостями здоров'я. Проаналізовано більш ніж 100 літературних джерел в даному напрямку. Виявлено шляхи підвищення якості проведення занять з фізичного виховання студентів з різними нозологіями впродовж навчання їх в ВНЗ.

Ключові слова: студент, нозологія, пріоритети, фізичне виховання, спорт.

Постановка проблеми. Фізичне виховання студентів з обмеженими можливостями здоров'я є важливою складовою гуманітарного виховання і спрямоване на підвищення рівня здоров'я, формування та удосконалення основних рухових вмінь та навичок, необхідних для опанування майбутньою спеціальністю і ведення активного життя.

Серед фахівців та наукових робітників і, особливо, у загальній свідомості, все ще домінує уява про подібність фізичного виховання і лікувальної фізкультури або фізичної реабілітації. Але як свідчить міжнародний досвід і, насамперед, в галузі інваспорту, це зовсім не так. Фізичне виховання молоді з обмеженими можливостями здоров'я представляє собою значне ширший соціальний феномен, основною метою якого є соціалізація особистості, підняття рівня якості його життя, наповнювання її новим змістом, емоціями, а не тільки її лікування за допомогою різних фізичних вправ або фізіотерапевтичних процедур. Аналіз підсумкових протоколів Всесвітніх Універсіад, Паралімпійських та Дефлімпійських ігор за участю збірної команди України показав, що Україна є одним з лідерів у світовому студентському та інвалідному спорті. Досить на високому організаційному рівні проводяться і національні змагання серед студентів та спортсменів-інвалідів.

В своїх дослідженнях ми довели ефективність спортивного стилю життя, що спрямований на підтримку індивідуального розвитку студента, надання йому необхідного простору для прийняття рішень, вибору змісту та поведінки. Спортивний стиль життя є більш прикладним для студентів з обмеженими можливостями здоров'я тому, що стимулює молодь для самовдосконалення, самовираження та надає можливість розкрити себе у будь-якій діяльності.

Для молодшої людини з обмеженими можливостями здоров'я участь у змаганнях різного рівня це насамперед наявність спілкування, розширення кола знайомих і друзів, відчуття свята. Радість перемоги, гіркота поразки значно активізують емоційну сферу спортсменів, дозволяють забути про свої вади. Формування спортивного стилю життя у фізичному вихованні студентів з обмеженими можливостями здоров'я відбувалось за методичними принципами: диференціація об'єму, інтенсивності та спрямованості навантажень в залежності від рівня психофізичних можливостей і стану здоров'я; індивідуалізації режимів рухової активності відповідно особистісному розвитку кожного студента; інтеграція пізнавальної та рухової діяльності на заняттях фізичного виховання передбачала розвиток і прояв пізнавальних процесів студентів, таких як уявлення, мислення і сприйняття не ізольовано, а в контексті з руховим розвитком.

У 2004 році за ініціативою автора роботи було запропоновано розвиток нового напрямку студентського спортивного руху – Всеукраїнські спортивні ігри серед студентів-інвалідів. Пропозиція була підтримана на державному рівні: Міністерством освіти та науки України, Національним комітетом спорту інвалідів України, Спортивною студентською спілкою України, Українським центром з фізичної культури і спорту інвалідів «Інваспорт» та Всеукраїнською громадською організацією студентів-інвалідів „Гаудеамус”.

Таким чином, починаючи з 2004 року, стартували Всеукраїнські спортивні ігри серед студентів-інвалідів, в яких беруть участь студенти всіх вузів країни з вадами зору, слуху, та ураженнями опорно-рухового апарату (табл.1).

Таблиця 1

Вищі навчальні заклади України, які беруть участь у Всеукраїнських спортивних іграх серед студентів-інвалідів

Назва навчального закладу	Рік участі	Область, місто
Броварський приватний економіко-технологічний університет	2004	Київська
Броварська філія Університету «Україна»	2004, 2005, 2006	Київська
Вінницький соціально-економічний інститут	2004-2008	Вінницька
Відкритий міжнародний університет розвитку людини «Україна»	2004-2008	м. Київ
Донбаський інститут техніки та менеджменту	2006, 2007	Донецька
Донецький національний університет	2006, 2007	Донецька
Карпатський інститут підприємництва	2006	Закарпатська
Кіровоградський інститут розвитку людини	2004-2008	Кіровоградська
Кіровоградський національний технічний університет	2007	Кіровоградська
Кіровоградський державний педагогічний університет ім. В. Винниченка	2006, 2007	Кіровоградська
Київський національний торговельно-економічний інститут	2008	м. Київ
Кременчуцька філія Університету «Україна»	2004, 2006	Полтавська
Кременчуцький державний політехнічний університет	2005, 2006	Полтавська
Кримський факультет Державного вищого навчального закладу «Запорізький державний університет»	2008	АРК
Луцький інститут розвитку людини	2004-2008	Волинська
Луганський національний педагогічний університет	2004, 2006, 2007	Луганська
Мелітопольський інститут екології та соціальних технологій	2004	Запорізька
Міжнародний економіко-гуманітарний університет, м. Рівне	2006	Рівненська
Миколаївський національний університет кораблебудування	2006, 2007, 2008	Миколаївська
Миколаївський державний аграрний університет	2008	Миколаївська

Мукачівський технологічний інститут	2006	Закарпатська
НТУ «Харківський політехнічний інститут» Чернівецький факультет	2008	Харківська
Національна академія природоохоронного і курортного будівництва АРК.	2008	АРК
Південно-Український державний педагогічний університет, м. Одеса	2004, 2006, 2007	Одеська
Полтавська аграрна академія	2004, 2005, 2006	Полтавська
Полтавський технічний університет	2004	Полтавська
Полтавський інститут економіки і права	2004	Полтавська
Приватний ВНЗ «Буковинський університет», м. Чернівці	2008	Чернівецька
Рівненський інститут	2004-2008	Рівненська
Севастопольська філія Європейського університету фінансів	2005	м. Севастополь
Сімферопольська філія Університету «Україна»	2004, 2006	АРК
Слов'янський державний педагогічний університет	2006, 2007	Донецька
Таврійський національний університет АР Крим	2006, 2007, 2008	АРК
Тернопільський національний технічний університет ім. І.Пулюя	2007, 2008	Тернопільська
Харківська академія фізичної культури	2004, 2006	Харківська
Харківський педагогічний університет	2004, 2006	Харківська
Хмельницький інститут соціальних технологій	2004-2008	Хмельницька
Херсонська філія Університету «Україна»	2004, 2007	Херсонська
Чернівецький торговельно-економічний інститут	2008	Чернівецька
Чернівецький фінансово-юридичний інститут	2004	Чернівецька
ЮФ «Кримський агротехнічний університет»	2007	АРК

Змагання проходять на спортивній базі Національного центру паролімпійської та дефлімпійської підготовки і реабілітації інвалідів у м. Євпаторія (АР Крим) Щорічно більш сотні спортсменів з обмеженими можливостями здоров'я змагаються за нагороди та одночасно залучаються до здорового способу життя, відчують себе повноцінними членами суспільства. Ініціатива Університету „Україна” про започаткування Всесвітніх спортивних ігор серед студентів-інвалідів підтримана Міжнародною федерацією студентського спорту (FISU). Вперше студенти з обмеженими можливостями здоров'я мають змогу продемонструвати власні досягнення в спорті, виокремити для себе пріоритети спортивної діяльності, сформувані власну потребу в досягненні, створити своє інтегроване студентське середовище, в якому вони почуваються комфортно і впевнено (рис.1).

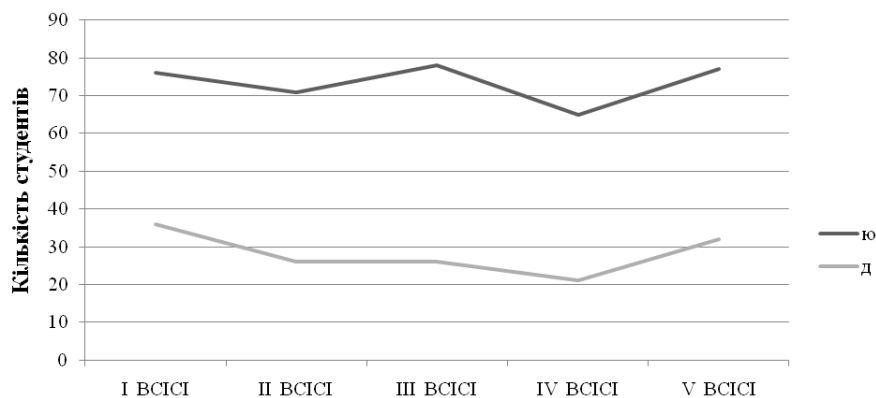

Рис.1. Динаміка кількості учасників-студентів з різними нозологіями у Всеукраїнських спортивних іграх

На перших Всеукраїнських спортивних іграх студентів-інвалідів (ВСІСІ) взяли участь у змаганнях з легкої атлетиці, настільного тенісу, плавання та шахів 112 студентів з вадами зору, слуху, опорно-рухового апарату (юнаки та дівчата) з 16 ВНЗ України. Так, в змаганнях з окремих видів легкої атлетики взяли участь студенти з вадами зору – 7 юнаків. Дівчата з вадами зору не брали участь в змаганнях з легкої атлетиці на перших ВСІСІ. Студенти з вадами слуху – 9 юнаків та 5 дівчат та з вадами ОРА – 9 юнаків та 7 дівчат, гідно змагалися за

командну та особисту першість. Не брали участі в змаганнях з настільного тенісу також студенти з вадами зору. В змаганнях з настільного тенісу взяли участь студенти з вадами слуху – 6 юнаків та 2 дівчат. З вадами ОРА – 10 юнаків та 2 дівчат. В змаганнях з плавання взяли участь 38 студентів з особливими потребами: 19 студентів з вадами ОРА (12 юнаків та 7 дівчат); з вадами слуху: 11 студентів, з них 6 юнаків та 5 дівчат та 8 студентів з вадами зору: 6 юнаків і 2 дівчини. В змаганнях з шахів взяли участь 16 студентів з різними нозологіями.

Найбільш чисельною групою спортсменів були студенти з вадами ОРА – 54 учасника, 38 учасників змагань - серед студентів з вадами слуху та 20 учасників – мали вади зору.

На других ВСІСІ кількісний склад учасників був іншим: студентів з вадами ОРА було 56; з вадами слуху – 28 та з вадами зору – 13 студентів. Коливання чисельного складу учасників змагань ВСІСІ (рис.1) вказують на тенденцію до їх підвищення, яке спостерігається останні роки. Впродовж періоду з 2004 р. – 2013 р. Університет «Україна» разом з філіями - це ще й науково-дослідницький полігон, який дозволяє розробляти й опрацьовувати новітні технології у тренувальному процесі студентів з обмеженими можливостями здоров'я, сприяє підвищенню мотивації щодо регулярних занять спортивною діяльністю, окремими видами спорту. А спорт вчить чесно вигравати й гідно програвати, сприяє фізичному й моральному розвитку й вдосконаленню, формує шляхетність й працьовитість, відволікає від шкідливих звичок; він примушує думати у напруженій, іноді, екстремальній обстановці, вчить самодисципліні, підкоряє людину тренуванню, власні інтереси – інтересам команди. Людина попадає під вплив чіткого регулювання поведінки (устави, правила змагань, режим та ін.), вона залучається до активної участі у житті спортивного колективу і виховується як активний громадський діяч. Спорт народжує соціально вагомі мотиви діяльності [1, 3, 5, 7, 12]. Спорт формує хороші передумови для виконання студентами з обмеженими можливостями здоров'я самих різноманітних соціальних ролей і функцій та взагалі їх соціалізації.

Аналіз даних спеціальної літератури та передового практичного досвіду роботи з людиною з обмеженими можливостями здоров'я дозволяють стверджувати, що у сучасних умовах проводяться різноманітні дослідження питань вдосконалення фізичного виховання студентів у ВНЗ. Автори підкреслюють [1, 2, 4, 8, 9], що основна їх спрямованість – оздоровча, за умови раціонального дозування навантаження відповідно до індивідуальних показників фізичного стану. Однак, ці дослідження носять фрагментарний характер і не формують організаційно-методичне забезпечення фізичного виховання, систему фізичного виховання студентів з обмеженими можливостями здоров'я впродовж навчання у вищому навчальному закладі. В повсякденному житті майже кожній людині доводиться в той чи іншій формі, короткочасно або постійно, стикатися та спілкуватися з людиною-інвалідом, яка має різні природжені та набуті вади і захворювання, що породжують рухові, психічні, сенсорні порушення та розлад розвитку. Число молоді, що мають порушення здоров'я з кожним роком зростає. Це пов'язано із забрудненням оточуючого середовища, асоціальними проявами – наркоманією, алкоголізмом, спалахами туберкульозу, СНІДом, аномаліями внутрішньоутробного розвитку, травматизмом.

Студентська молодь з обмеженими можливостями здоров'я – наші співвітчизники, не повинні відчувати себе ущербними, а навпаки, повинні бути повноправними членами суспільства. Виходячи з цього загально людським завданням є прийняття їх до свого кола, забезпечити адекватними віку та стану здоров'я умовами виховання, розвитку та формування особистості, підготовку до професійної діяльності або самообслуговуванню. Необхідно концентрувати увагу на навчальних потребах, але при цьому враховувати клінічні показники. Навчання не проводити в стислих умовах, а навпаки, в найбільш наближених до звичайних, що відповідають соціальним потребам особистості, сім'ї та суспільства.

Велику увагу приділяти формам та часним методикам занять, видам рухової активності, характеру та об'єму надання індивідуальних освітянських послуг фізичного виховання та спортивної діяльності студентам з обмеженими можливостями здоров'я в умовах інтегрованого середовища та навчання. Всі студенти з обмеженими можливостями здоров'я повинні обов'язково займатися фізичними вправами на заняттях фізичного виховання та окремими видами спорту. В процесі занять необхідно постійно стимулювати інтерес у студентів з різними нозологіями до фізичного виховання та спортивної діяльності. Зрозуміло, що необхідно вносити науково обґрунтовані корективи в процес фізичного виховання студентської молоді з обмеженими можливостями здоров'я. Нагальна потреба внесення змін обумовлюється певними причинами: існуюча реальність ставить підвищені вимоги до способу життя людини, що підвищує актуальність виховання у молоді навичок здорового способу життя, уміння контролювати та впливати на свій фізичний стан; необхідність формування стійких переконань у ефективності занять фізичними вправами; виховання свідомої потреби у систематичній руховій діяльності. На сучасному етапі розвитку суспільства фізична досконалість визначається як оптимальний рівень всебічної рухової підготовленості людини, яка необхідна їй у сфері соціально обумовлених видів діяльності. Досягнення відповідного фізичного розвитку людини з обмеженими можливостями здоров'я засобами фізичної культури, потребують оптимальної організації спеціалізованого педагогічного процесу.

Актуальність і необхідність вирішення проблеми фізичного виховання та спорту молоді з обмеженими можливостями здоров'я пояснюється багатьма причинами:

- зростає абсолютна кількість молоді з вадами здоров'я за умов несприятливих економічно-соціальних, екологічних обставин;
- більшість молоді з різними нозологіями через соціальні й фізичні бар'єри позбавлені можливості реалізувати свої здібності нарівні з іншими громадянами;
- стан здоров'я молодого покоління в Україні загрожує зниженням інтелектуального рівня нації і зростанням різноманітних захворювань;
- Україна бере участь у Паралімпійських Іграх, Дефлімпійських Іграх; створені державні та громадські організації; дитячо-юнацькі спортивні школи та ін. Україна є єдиною країною, в якій створена державна система управління спортом інвалідів та прийнята державна програма їх підтримки.

В 1991 р. Верховна Рада України прийняла закон „Про основи соціальної захищеності інвалідів в Україні” [8] та згідно з цим документом була прийнята державна програма, на підставі якої в 1992 році в Україні створена система державних центрів реабілітації та спорту інвалідів, в яких працювали близько 600 штатних фахівців. Основним програмним методичним документом, що враховує всі аспекти фізкультурно-реабілітаційної та спортивної роботи з інвалідами є цільова комплексна програма „Фізичне виховання – здоров'я нації” [10].

В 1993 році рішенням Уряду України створені Український Центр фізичної культури та спорту інвалідів „Інваспорт” [12] та його 27 регіональних філій, які забезпечують втілення до життя державної політики з питань фізичної культури та спорту інвалідів в Україні. Вже сьогодні діють 65 підрозділів регіональних центрів „Інваспорт” у містах та районах України, відкриті 27 спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл інвалідів, 111 фізкультурно-оздоровчих клубів інвалідів.

До структури системи фізичної культури та спорту інвалідів входять:

- лікувально-реабілітаційна;

- фізкультурно-оздоровча;
- масовий спорт інвалідів;
- спорт вищих досягнень, включаючи міжнародні змагання.

Національний комітет спорту інвалідів України координує діяльність громадського спортивного руху інвалідів і об'єднує чотири національних федерацій спорту інвалідів з вадами зору, слуху, опорно-рухового апарату та інтелекту [3, 7, 9, 12]. Об'єднання діяльності Національного комітету спорту інвалідів України та державної системи „Інваспорт” є важливим чинником розвитку фізичної культури та спорту інвалідів в нашій країні. Різними формами фізкультурно-реабілітаційної та спортивної роботи займаються більш ніж 30 тис. інвалідів чотирьох нозологій. В регіональних центрах розвиваються 25 видів спорту, а саме: серед інвалідів з вадами слуху – 14; з вадами зору – 13; з ураженнями опорно-рухового апарату – 17; з недоліками інтелектуального та фізичного розвитку – 10. Кожна з цих нозологічних груп має спортивну федерацію, які входять у відповідні міжнародні федерації. Українським центром фізичної культури та спорту інвалідів „Інваспорт” та його регіональними філіями щорічно організуються й проводяться близько 46 чемпіонатів та першинства України.

В міжнародному параолімпійському русі Україну представляє Національний комітет спорту інвалідів України, який виконує функції Національного параолімпійського комітету. Національний комітет спорту інвалідів України об'єднує чотири федерації, що створені за нозологічним принципом: Спортивна федерація глухих; Спортивна федерація сліпих; Спортивна федерація інвалідів із порушеннями опорно-рухового апарату; Спортивна федерація інвалідів із порушеннями фізичного і відхиленнями у розумовому розвитку.

В 1996 р. збірна команда України дебютувала на X літніх Параолімпійських іграх в Атланті (США). Нашими спортсменами були завойовані високі нагороди з легкої атлетики та плавання.

Паралімпійці України отримали визнання і на зимових Паралімпійських Іграх – 1998 р. в м. Нагано (Японія), 2002 р. – в м. Солт-Лейк-Сіті (США, 2006 р. в м. Туріні (Італія), сподіваємось на успіх українських спортсменів в м. Сочі (Росія) в 2014 році. Провідні спортсмени України досягли значних успіхів на самих престижних міжнародних змаганнях, достойно представляючи незалежну країну в різних куточках планети. Високе звання „Заслужений майстер спорту України” присвоєно 27 спортсменам, 81 спортсмен отримали звання „Майстер спорту України міжнародного класу”, 130 – звання „Майстер спорту України”. За високі спортивні досягнення 18 спортсменів-інвалідів отримали урядові нагороди. Тільки протягом 2010-2012 рр. 248 найкращих спортсменів-інвалідів представляли нашу країну на 19 офіційних міжнародних змаганнях на Дефлімпійських іграх та Всесвітніх іграх ДЦП, 4 чемпіонатах світу, 3 Кубках світу, 10 чемпіонатах Європи [9]

У вищих навчальних закладах України на різних факультетах, які пов'язані з фізичною культурою та спортом, навчається близько 180 спортсменів-інвалідів: в Національному університеті фізичного виховання і спорту України (м. Київ); в Харківській державній академії фізичної культури; в Дніпропетровському державному інституті фізичної культури і спорту; в Донецькому державному інституті здоров'я, фізичного виховання і спорту; у Львівському державному університеті фізичної культури; в навчальних закладах Міністерства освіти та науки України та в інших, недержавної форми власності, навчальних закладах. Проблеми фізичної культури і спорту інвалідів України початку XXI століття вирішує громадська організація Український центр фізичної культури інвалідів «Інваспорт», яка систематично проводить фізкультурно-оздоровчу, спортивну, медико-реабілітаційну та навчально-методичну роботу з розвитку інвалідного спорту в країні. Діяльність Центру регламентується

законодавством України, постановами і рішеннями Кабінету Міністрів і Положенням про Український центр фізичної культури інвалідів. Усі спортивні заходи Центру і матеріальне забезпечення учасників цих заходів організуються і проводяться відповідно до встановлених державою вимог і норм. Нині громадська організація «Інваспорт» являє структуру, котра поєднує 25 обласних відділень, 26 спеціалізованих дитячо-юнацьких спортивних шкіл, 24 спеціалізовані відділення підготовки спортивного резерву, 56 відділень регіональних центрів, міських центрів, 48 фізкультурно-оздоровчих клубів для інвалідів.

Відсутність рухового досвіду, інертність характеру і поведінки, відсутність волі, некоммунікбельність, невпевненість в успіху, відсутність сімейних традицій, відсутність спеціального знання, необхідної інформації, спеціальної літератури, програм та рекомендацій, відсутність місця для занять та ін. – ці проблеми ще існують у студентів з обмеженими можливостями здоров'я, але фізичне виховання і спортивна діяльність представляють собою унікальні форми інтеграції, які не існують в жодному виді діяльності людини з інвалідністю і подолати ці проблеми можливо засобами фізичного виховання та спортивної діяльності.

Проведений аналіз спеціальної науково-методичної літератури та отримані результати власних багаторічних досліджень[1-5,11] дозволили визначити пріоритетні напрямки формування сучасної системи фізичного виховання студентів з обмеженими можливостями здоров'я.

ВИСНОВКИ. 1. Впровадження системи фізичного виховання та спортивної діяльності студентів з обмеженими можливостями здоров'я впродовж всього процесу отримання освіти у вищих навчальних закладах. Формування позитивної мотивації студентів з різними нозологіями до рухової активності.

2. Дидактичне наповнення програмно-методичного забезпечення навчальних форм фізичного виховання у вищих навчальних закладах освіти з урахуванням нозології студентів; визначення методичних прийомів, що відображають специфіку та особливості кожного студента або групи осіб з подібними властивостями.

Відбір методичних прийомів реалізує індивідуальний підхід із врахуванням всіх особливостей студентів з обмеженими можливостями здоров'я: структури і важкості основного дефекту, наявності або відсутності супутніх та другорядних порушень, віку, фізичного і психічного розвитку, збереження або враження сенсорних систем, органів опори та руху, інтелекту, здібностей до навчання, медичних показників та протипоказання та ін. Наголошуємо, що розумне використання комплексу методів та методичних прийомів представляє інструмент педагогічних впливів та є частиною педагогічної технології. В основі їх лежать закономірності навчання, доцільність комплексного вирішення навчально-виховних завдань, загально методичні та спеціально-методичні принципи.

3. Нормативне забезпечення системи фізичного виховання студентської молоді з вадами здоров'я.

4. Спортивний рух серед студентів з обмеженими можливостями здоров'я призначуваний задовольняти потреби, головними із яких є самоактуалізація, максимально можлива самореалізація своїх здібностей та порівняння їх із здібностями інших людей, які мають подібні проблеми здоров'я, підвищення комунікативної діяльності. Спортивний рух дозволяє за короткий термін добитися реальної інтеграції студентів з різними нозологіями в соціум, що, безумовно, сприяє прискоренню процесу модернізації спеціальної освіти та перехід його на новий якісний рівень.

5. Вдосконалення засобів і методів педагогічного контролю у відповідності до вад і захворювань студентів.

Таким чином, запорукою вирішення проблеми фізичного виховання та спортивної діяльності студентів з обмеженими можливостями здоров'я, як майбутніх фахівців, є прагнення досягнути рекреаційно-оздоровчого і профілактичного ефекту, ведення молоддю здорового способу життя, перехід до демократичної системи управління сферою фізичної культури та спорту, побудованої на ціннісно-спонукальних державних і природних потребах людини у руховій активності, від впроваджувальних фізкультурно-спортивних нормативів – до активної і диференційованої пропаганди впливу фізичної культури і спорту на працю, освіту та виховання людини з обмеженими можливостями здоров'я, її морально-етичний і світоглядний рівень розвитку; від ідеологізації та політизації фізичного виховання – до нормативних міжнародних спортивних стосунків і зв'язків, що засновані на розумінні загальнолюдського характеру фізкультурно-спортивних цінностей.

ЛІТЕРАТУРА

1. Адирхаєв С.Г. Сучасний стан фізичного виховання та спортивної діяльності студентів з особливими потребами/ С.Г. Адирхаєв// Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Вип.54. Серія: педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2008. – С. 50-57
2. Адирхаєв С.Г. Теоретико-методичні основи навчання руховим діям й підвищення рухової активності студентів з особливими потребами впродовж навчання у ВНЗ / С.Г. Адирхаєв// Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка. – Вип.102. Серія: педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт. – Чернігів, 2008.- Т.1. – С. 51-54
3. Бріскін Ю.А. Паралімпійський спорт / Ю.А. Бріскін, А. Передерій, В. Строкатов. Навчальний посібник. – Л.: Арал, 2001. – 141 с
4. Евсеев С.П. Адаптивная физическая культура в реабилитации и социальной адаптации инвалидов / С.П. Евсеев// Физическая культура и спорт в современном обществе. - Смоленск, СГАФКСТ, 2010. – Ч.1. – С. 11-17
5. Когут І. Роль держави у розвитку фізичної культури та спорту осіб з особливими потребами / І. Когут// Оздоровча і спортивна робота з неповносправними: зб. наук. Статей. – Л., 2003. – Вип.1. – С. 50-53
6. Круцевич Т.Ю. Рекреація у фізичній культурі різних груп населення/ Т.Ю. Круцевич, Г.В. Безверхня. – К.: Олімпійська література, 2010. – 248 с
7. Приступа Е. Тенденции развития паралимпийского спорта/ Е. Приступа, Е. Боляк// Наука в олимпийском спорте. – К., НУФВСУ, 2005. - №2. – С. 26-33
8. Таланчук П.М. Супровід навчання студентів з особливими потребами в інтегрованому освітньому середовищі / П.М. Таланчук, К.О. Кольченко, Г.Ф. Нікуліна. – К.: ВГСПО «НАІ України», 2004. – 130 с
9. Фізкультурно-спортивна та реабілітаційно-оздоровча робота серед інвалідів у 2008 році (цифри і факти). – К., 2009. – 148 с
10. Цільова комплексна програма «Фізичне виховання – здоров'я нації». – К., 1998. - №963/98
11. Шевцов А.Г. Освітні основи реабілітології / А.Г. Шевцов: монографія. – К.: «МП Леся», 2009. – 484 с
12. Шинкарук О.А. Развитие спорта инвалидов в различных регионах Украины. / О.А. Шинкарук, Л. Радченко, О. Борисова // Наука в олимпийском спорте. – К., 2002. - №2. – С. 12-16.

Аннотация. Адырхаев С.Г. Приоритетные направления формирования системы физического воспитания и спорта студентов с ограниченными возможностями здоровья.

Организация специализированного педагогического процесса по физическому воспитанию студентов с ограниченными возможностями здоровья. Проанализировано свыше 100 литературных источников в данном направлении. Выявлены пути повышения качества проведения занятий физического воспитания студентов с разными нозологиями в период их обучения в ВУЗе.

Ключевые слова: студент, нозология, приоритеты, физическое воспитание, спорт.

Annotation. Adurkhaev S.G. Priority directions of forming of the system of P.E and sport of students with limit possibilities of health.

The organization of the specialized pedagogical process at the physical education of students with disabilities. Analyzed more than 100 literary sources in this direction. Identified ways to improve the quality of lessons of physical education of students with different nosologies in the period of their training at the University.

Key words: students, nosology, priorities, physical education, sport.

**Антонов Сергій, Пітин Мар'ян, Шай Олена, Капаціла Веронія
Львівський державний університет фізичної культури
Львівський державний інститут економіки і туризму**

ЗНАННЯ ПРО СПОРТИВНИЙ ІНВЕНТАР ЯК КОМПОНЕНТ ТЕОРЕТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ В ГІРСЬКОЛИЖНОМУ СПОРТІ

Теоретична підготовка представлена різними розділами, де одним з основних на початкових етапах підготовки є матеріально-технічне забезпечення. Асортимент гірськолижного спорядження широкий, що зумовлено великою кількістю фірм, кожна з яких розширює та удосконалює вже існуючий асортимент своїх виробів. Це в свою чергу ставить вимогу постійного оновлення системи знань спортсменів у гірськолижному спорті.

Ключові слова: теоретична підготовка, компонент, спортивний інвентар.

Спочатку для спортивного спуску з гір використовувалися звичайні лижі з напівжорсткими кріпленнями (у 1945). Поступово лижі модифікувалися. Однією з перших модифікацій стала окантовка – знизу по краях до лижі прикріплювали вузькі (4–5 мм) металеві смуги. Це перешкоджало сточуванню дерева лиж об фірн (жорсткий твердий сніг, який часто утворюється в горах, інколи з вкрапленнями дрібних льодових кристалів) і дозволяло впевненіше керувати лижами [1, 2].

Надалі, з розвитком гірськолижного спорту, гірські лижі знайшли власний варіант кріплень, з жорстко фіксованою п'ятою, і спеціальні черевики [4]. Наступні значні зміни в конструкції сталися після появи пластика. За допомогою вкритих знизу пластиком лиж досягалася набагато більша швидкість, ніж за допомогою простих дерев'яних, що спричинило зміцнення конструкції лиж, кріплень і черевиків. Нині гірські лижі — високотехнологічний вид спорту, в якому використовуються сучасні наукові і технічні досягнення, які потребують деталізованого вивчення [1, 2, 4].